

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(6)
กิตติกรรมประกาศ.....	(8)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
3. สมมติฐานของการศึกษา.....	7
4. วิธีดำเนินการศึกษา.....	7
5. ขอบเขตของการศึกษา.....	8
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 แนวคิดเรื่องการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเด็ก	
และสิทธิการมีทัศนคติในคดีอาญา.....	10
1. ความหมายของคำว่า “เด็ก”.....	11
1.1 ความหมายตามบทบัญญัติในกฎหมายของประเทศไทย.....	11
1.2 ความหมายตามข้อตกลงระหว่างประเทศ.....	13
2. แนวคิดเรื่องการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเด็ก.....	13
2.1 แนวคิดเรื่องการคุ้มครองสิทธิเด็กตามกฎหมาย	
ระหว่างประเทศ.....	14
2.1.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948.....	14
2.1.2 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ	
สังคม วัฒนธรรม.....	15

2.1.3 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิเสรีภาพของ ประชาชน และสิทธิทางการเมือง.....	16
2.1.4 ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก.....	17
2.2 แนวคิดเรื่องการคุ้มครองสิทธิเด็กตามกฎหมาย ของประเทศไทย.....	19
2.2.1 วิวัฒนาการเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของเด็ก ในประเทศไทย.....	19
2.2.2 การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเด็กตามกฎหมาย ของประเทศไทย.....	23
2.3 การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเด็กตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.....	23
2.3.1 บททั่วไป.....	23
2.3.2 สิทธิและเสรีภาพของเด็ก.....	23
2.3.3 สิทธิของผู้ต้องหา.....	24
2.3.4 สิทธิของพยาน.....	25
2.3.5 สิทธิของผู้เสียหาย.....	25
2.3.6 สิทธิของจำเลยผู้บริสุทธิ์.....	25
2.3.7 สิทธิในการร้องขอให้มีการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่.....	25
2.4 การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเด็กตามกฎหมายอาญา.....	26
2.5 การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเด็กตามกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา.....	28
2.5.1 ขั้นตอนการสอบสวนในชั้นพนักงานสอบสวน.....	29
2.5.2 ขั้นตอนการพิจารณาในชั้นของศาล.....	30
2.6 การคุ้มครองสิทธิเด็กตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	31
2.6.1 หลักความเป็นบิดามารดากับบุตร.....	32

2.6.2 หลักการฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตร.....	32
2.6.3 หลักการฟ้องคดีปฏิเสธความเป็นบุตร.....	33
2.6.4 หลักการจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย.....	33
2.6.5 หลักการฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรชอบ ด้วยกฎหมาย.....	34
2.6.6 สิทธิอันเกิดจากความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย.....	35
2.6.7 หลักการใช้อำนาจปกครองของบิดามารดา.....	35
2.6.8 หลักการตั้งผู้ปกครอง.....	36
2.6.9 หลักการเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดู.....	37
2.7 การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเด็กตามพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดี เยาวชนและ ครอบครัว พ.ศ. 2534.....	38
2.7.1 การแจ้งการจับกุม หรือควบคุม.....	39
2.7.2 การฟ้อง.....	40
2.7.3 การผิดฟ้อง.....	40
2.7.4 การตั้งที่ปรึกษากฎหมาย.....	41
2.7.5 วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน.....	41
2.8 การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเด็กตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546.....	41
2.8.1 การปฏิบัติต่อเด็ก.....	42
2.8.2 การสงเคราะห์เด็ก.....	42
2.8.3 การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก.....	43
3. สิทธิในการมีทนายความของผู้ต้องหาหรือจำเลย.....	43
3.1 ความสำคัญของการมีทนายความในการดำเนินคดี.....	43
3.2 ความหมายของคำว่า “ทนายความ”.....	44

บทที่	หน้า
3.3 ประวัติทนายความของประเทศไทย.....	45
3.3.1 ทนายสมัยกรุงศรีอยุธยาถึงกรุงรัตนโกสินทร์.....	46
3.3.2 ทนายความยุคใหม่.....	46
3.3.3 โครงสร้างของสภาทนายความตามพระราชบัญญัติ ทนายความ 2528.....	47
3.4 หลักวิชาชีพทนายความ.....	50
3.4.1 ช่วยเหลือลูกความตามกฎหมาย.....	51
3.4.2 ฝึกความยุติธรรม.....	52
3 บทบาทของทนายความในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในกระบวนการสอบสวนคดีอาญา.....	53
1. บทบาทของทนายความในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในกระบวนการสอบสวนคดีอาญาในประเทศไทย.....	54
1.1 การสอบสวนในคดีอาญาทั่วไป.....	54
1.1.1 ความหมายของกระบวนการสอบสวน.....	54
1.1.2 วัตถุประสงค์ของการสอบสวน.....	55
1.1.3 ขั้นตอนของการสอบสวน.....	55
1.1.4 ลักษณะการสอบสวนคดีอาญา.....	55
1.2 บทบาทของทนายความในชั้นพนักงานสอบสวนในคดีอาญา.....	57
2. การสอบสวนคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับเด็ก.....	58
2.1 การสอบสวนเด็กตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2542.....	59
2.1.1 ประเภทคดีได้รับการคุ้มครอง.....	59
2.1.2 กระบวนการสอบสวน.....	59
2.1.3 การถามปากคำ.....	60

บทที่	หน้า
2.1.4 การจดบันทึกคำร้องทุกข์.....	62
2.1.5 การชี้ตัวผู้ต้องหา.....	62
2.2 บทบาทของทนายความในการสอบสวนปากคำเด็ก.....	63
2.3 การสอบสวนคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับเด็กตามพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดี เยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534.....	64
2.3.1 การสอบสวนทั่วไปในกรณีที่ท้องที่ที่พนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนนั้นอยู่ในเขตอำนาจ ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง.....	65
2.3.2 การสอบสวนกรณีที่ท้องที่ที่พนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบอยู่นอกเขตอำนาจศาล.....	69
2.3.3 บทบาทของทนายความในการสอบสวน.....	70
3. บทบาทของทนายความในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ของเด็กในการสอบสวนคดีอาญาในต่างประเทศ.....	71
3.1 ศึกษาในกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	71
3.1.1 สภาพแวดล้อมและสถานที่ที่มีการสอบสวน.....	72
3.1.2 บุคคลที่ควรอยู่ด้วยกับเด็กในเวลาที่มีการสอบสวน.....	73
3.1.3 การบันทึกการสอบปากคำในชั้นสอบสวน.....	73
3.2 ศึกษาในกรณีประเทศอังกฤษ.....	75
3.2.1 กระบวนการในชั้นสอบสวน.....	76
4 ปัญหาและการวิเคราะห์บทบาททนายความในการคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพของเด็กในขบวนการสอบสวน.....	83
1. ปัญหาทางด้านกฎหมาย.....	83
1.1 สิทธิการมีทนายความของผู้ต้องหาที่เป็นเด็ก.....	84
1.2 คดีที่ต้องใช้มาตรการพิเศษสำหรับเด็กการเป็นผู้ต้องหา.....	86

บทที่	หน้า
1.3 สถานที่สอบปากคำเด็ก.....	87
1.4 การบันทึกภาพและเสียง.....	89
1.5 บุคคลที่เด็กร้องขอ.....	90
1.6 ข้อยกเว้นในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่ง.....	90
1.7 การตั้งรังเกียจ.....	91
2. ปัญหาและการวิเคราะห์ในทางปฏิบัติ.....	95
2.1 ปัญหาและการวิเคราะห์ปัญหาในทางปฏิบัติงาน	
แบบสหวิชาชีพ.....	95
2.1.1 วิชาชีพพนักงานสอบสวน.....	95
2.1.2 วิชาชีพนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์.....	97
2.1.3 วิชาชีพพนักงานอัยการ.....	99
2.1.4 ปัญหาและการวิเคราะห์บทบาทของการทำงานใน	
ฐานะนักวิชาชีพทนายความ.....	102
5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ.....	105
1. บทสรุป.....	105
1.1 สิทธิการมีทนายความ.....	106
1.1.1 คดีที่ต้องใช้มาตรการพิเศษสำหรับเด็ก.....	106
1.1.2 สถานที่สอบปากคำ.....	106
1.1.3 การบันทึกภาพและเสียง.....	107
1.1.4 บุคคลที่เด็กร้องขอ.....	107
1.1.5 ข้อยกเว้นในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่ง.....	108
1.1.6 การตั้งรังเกียจ.....	108
1.2 สรุปบทบาทของการทำงานร่วมกันในลักษณะวิชาชีพ.....	109
1.2.1 บทบาทของทนายความ.....	109
1.2.2 บทบาทพนักงานสอบสวน.....	110

บทที่	หน้า
1.2.3 บทบาทนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์.....	111
1.2.4 บทบาทพนักงานอัยการ.....	111
2. ข้อเสนอแนะ.....	112
2.1 ข้อเสนอแนะทางด้านกฎหมาย.....	112
2.2 ข้อเสนอแนะทางการปฏิบัติงาน แบบ “สหวิชาชีพ”.....	114
ภาคผนวก	
ก โครงการทนายความอาสาให้คำปรึกษาและเข้าฟังการสอบปากคำผู้ต้องหา.....	116
ข ตัวอย่างแบบฟอร์มต่าง ๆ.....	122
ค ตัวอย่างการกรอกรายละเอียดแบบฟอร์มต่าง ๆ.....	129
ง ข้อตกลงระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับสภานายความ.....	135
จ ข้อบังคับสภานายความว่าด้วยการดำเนินการของสำนักงานสิทธิมนุษยชน สภานายความ พ.ศ. 2543.....	138
ฉ คำสั่งสภานายความที่ 103/2543 เรื่อง ระเบียบสำนักงานสิทธิมนุษยชนว่าด้วยการดำเนินงานตามโครงการทนายความอาสาให้คำปรึกษาและเข้าฟังการถามคำถามให้การผู้ต้องหา (ผู้ต้องหาที่มีอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา) พ.ศ. 2543.....	149
บรรณานุกรม.....	154
ประวัติผู้เขียน.....	158